

Datum en locatie

Woensdag 22 november 2017 in Aristo Amsterdam.

Kosten*

De kosten bedragen € 355,00 p.p.

Kortingen*

Indien u zich vóór 1 augustus 2017 inschrijft, ontvangt u € 25,00 vroegboekorting en bedragen de kosten € 330,00 p.p.

Te allen tijde geldt onze collegakorting van € 35,00. Bij gelijktijdige aanmelding op hetzelfde factuuradres betaalt uw collega vóór 1 augustus 2017 € 295,00, daarna is dat € 320,00.

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd voor verpleegkundigen en praktijkondersteuners huisartsen (Kwaliteitsregister V&V), verpleegkundig specialisten (Verpleegkundig Specialist Register), diëtisten en fysiotherapeuten (ADAP), huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde (ABC1) en klinisch geriaters (NVKG).

Neemt u tijdig contact met ons op als u in aanmerking wilt komen voor accreditatie van een aanvullende vereniging, zodat we uw verzoek in overweging kunnen nemen. Meer informatie vindt u op onze website.

Aanmelden

U kunt zich aanmelden via onze website: www.leidscongresbureau.nl of per post: Leids Congres Bureau, Antwoordnummer 10144, 2300 VB Leiden. Na ontvangst van uw aanmelding zenden wij u een factuur die tevens geldt als bevestiging. Inschrijven verplicht tot betaling, zie ook de annuleringsvoorwaarden.

Annuleringsvoorwaarden*

Annuleren kan uitsluitend schriftelijk. Tot twee weken voor de bijeenkomst brengen wij € 50,00 administratiekosten per deelnemer in rekening. Als u binnen twee weken annuleert, rekenen wij het volledige bedrag. Bij verhindering is uw plaatsvervanger uiteraard van harte welkom. Op al onze bijeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van toepassing.

Onjuiste mailinggegevens

Het Leids Congres Bureau betreft adressen uit diverse bronnen, het is daarom mogelijk dat u meer dan één brochure ontvangt. Wilt u in dat geval zo vriendelijk zijn een exemplaar aan uw collega door te geven? Eventuele onjuistheden in de adressering kunt u per e-mail aan ons doorgeven: info@leidscongresbureau.nl.

Congresagenda

- Ouderen & Psychiatrie, 22 september 2017
- Alcohol & Ouderen, 31 oktober 2017 (middagsymposium)
- Kwetsbare Ouderen in het Ziekenhuis, najaar 2017
- Cultuursensitieve Ouderenzorg, najaar 2017
- Complexe Ouderenzorg, januari 2018

Kijk voor meer informatie over deze en andere studiedagen op www.leidscongresbureau.nl

* Alle genoemde bedragen zijn excl. BTW

**Leids
Congres
Bureau**

Programma en organisatie | Leids Congres Bureau | Odile Brouwer | Postbus 16065 | 2301 GB Leiden
T 071 514 82 03 | www.leidscongresbureau.nl | info@leidscongresbureau.nl

Het Leids Congres Bureau is een professioneel congresbureau, dat sinds haar oprichting in 1986 studiedagen en congressen ontwikkelt over uiteenlopende (wetenschappelijke) onderwerpen. Daarnaast verlenen wij ondersteuning bij de organisatie van (inter)nationale congressen, symposia en cursussen.

Deze folder is gedrukt op chloorvrij papier.

 Volg ons op twitter:
[@LCBLeiden](https://twitter.com/LCBLeiden)

ONDERVOEDING BIJ OUDEREN

22 november 2017
Aristo Amsterdam

Met o.a. aandacht voor:

- Eiwitten
- Telemonitoring
- Effect van voedingsinterventies
- Ondervoeding en dementie

**Leids
Congres
Bureau**

Achtergrond

Ondanks de toegenomen aandacht en verschillende initiatieven om ondervoeding bij ouderen tegen te gaan blijft dit een serieus probleem in de ouderenzorg. Hoewel de prevalentie van ondervoeding het hoogst is in zorginstellingen, woont het grootste aantal ondervoede ouderen thuis. Tijdens deze studiedag zullen nieuwe inzichten, initiatieven en methoden uit de praktijk worden besproken om handvatten te bieden bij het tegengaan van ondervoeding bij ouderen.

Doelgroep

Thuiszorg, eerstelijns-, - en intramurale zorginstellingen: (wijk)verpleegkundigen, verzorgenden, specialisten ouderengeneeskunde, huisartsen, POH, geriater, paramedici (diëtist, fysiotherapeut), voedingsassistenten, en ieder ander met interesse voor ouderen en voeding.

PROGRAMMA

- 9.30 uur **Ontvangst en registratie**
- 10.00 uur **Opening door de dagvoorzitter**
- Kader van de dag
- Etiologie, feiten en cijfers
Marian de van der Schueren, lector Voeding en Gezondheid Hogeschool Arnhem en Nijmegen, senior onderzoeker Diëtetiek en voedingswetenschappen VU medisch centrum, expert thema Eten en Drinken Zorgvoorbeter.nl en voorzitter Stuurgroep Ondervoeding sectie ouderen
- 10.20 uur **Wat weten ouderen zelf over ondervoeding?**
- Wat zien ouderen als belangrijke oorzaken en wat weten zij over de gevolgen?
- Hoe kun je als professional ouderen bewuster maken van ondervoeding?
Joost Linschooten, docent en onderzoeker Voeding & Gezondheid HAS Hogeschool
- 10.50 uur **Gelegenheid voor vragen**
- 11.00 uur **Koffiepauze**
- 11.25 uur **Stimuleren tot eten**
Ondergewicht bij ouderen kan verschillende oorzaken hebben. Bij verschillende oorzaken horen ook verschillende aanpakken om ondergewicht tegen te gaan of te behandelen.
- Wat zijn manieren om eten aantrekkelijker te maken voor ouderen?
- Hoe kun je gezond eten en drinken bij ouderen gemakkelijker maken?
Esmée Doets, onderzoeker Consumentengedrag en gezondheid, Wageningen Food & Biobased Research
- 11.55 uur **Gelegenheid voor vragen**
- 12.05 uur **Effecten van voedingsinterventies: Wat werkt voor wie?**
Er is een veelheid aan voedingsinterventies voor ondervoede ouderen. Om de kans van slagen van een interventie zo groot mogelijk te maken dient de interventie goed aan te sluiten bij de doelgroep.
- Voor wie werkt welk type voedingsinterventie het best?
Ilse Reinders, postdoctoraal onderzoeker Gezondheidswetenschappen Vrije Universiteit Amsterdam
- 12.35 uur **Gelegenheid voor vragen**

12.45 uur **Lunch**

13.45 uur **Eiwitten voor (kwetsbare) ouderen**

Eiwitrijke voeding is belangrijk voor (kwetsbare) ouderen. In de praktijk blijkt het voor veel ouderen echter lastig om voldoende eiwitten binnen te krijgen.
- Waarom zijn eiwitten zo belangrijk voor ouderen?
- Hoe kun je ervoor zorgen dat ouderen genoeg eiwitten binnenkrijgen?
Canan Ziylan, onderzoeker Ouderenzorg Kenniscentrum Zorginnovatie, docent Verpleegkunde Hogeschool Rotterdam

14.20 uur **Gelegenheid voor vragen**

14.30 uur **Zaalwisseling**

14.35 uur **Eerste ronde parallelsessies. U kunt kiezen uit sessie A of B**

A: Signaleren en bespreken van ondervoeding

Het herkennen van ondervoeding is soms lastig. Het gesprek hierover aangaan misschien nog wel lastiger. Naast de oudere zelf zijn er vaak ook familieleden en professionals die je wilt informeren.
- Hoe herken je ondervoeding en hoe maak je dit bespreekbaar?
- Wat als een oudere niet wil eten, ook als ondervoeding bekend is?
Agnes Grimmerink, diëtist Amstelring

B: Telemonitoring van eetpatroon en voedingsstatus

Via een TV wordt het eetpatroon, de voedingsstatus, het gewicht en beweging van thuiswonende ouderen voor henzelf en voor de verpleegkundige inzichtelijk gemaakt. Daarnaast wordt aan de oudere advies gegeven over hoe men het eetpatroon en de fysieke activiteit kan verbeteren.
- Hoe werkt dit telemonitoringssysteem precies?
- Wat zijn de successen en valkuilen?
Marije van Doorn-van Atten, promovenda Voedingswetenschappen Wageningen UR

15.15 uur **Zaalwisseling en korte pauze**

15.30 uur **Tweede ronde parallelsessies. U kunt kiezen uit sessie C of D**

C: Ondervoeding en dementie

- Waarom hebben mensen met dementie een verhoogd risico op ondervoeding?
- Wat kunnen mensen met dementie zelf doen om problemen bij eten en drinken voor te zijn?
- Hoe kunnen naasten en zorgprofessionals eten en drinken stimuleren?
Jeroen Wapenaar, directeur-eigenaar Kennistolk, wetenschapsjournalist en auteur Voeding en dementie: gezondheid en genieten in 1 recept

D: Goed gevoed ouder worden

Dat goede voeding belangrijk is voor ouderen daar is iedereen het wel over eens. Maar wat goede voeding dan is en hoe je in de praktijk zorgt dat een oudere goede voeding binnen krijgt is veel vaker onduidelijk. In Friesland is een project gestart om ouderen, mantelzorgers en professionals meer kennis te geven over zowel gezonde voeding als ondervoeding en de voorzieningen en ondersteuning die daarbij kunnen helpen in kaart te brengen.
Emmelyne Vasse, projectleider Stuurgroep Ondervoeding & diëtist en onderzoeker Ziekenhuis Gelderse Vallei

16.15 uur **Borrel**